

Een woordje vooraf

Het waarom van deze kit is vanzelfsprekend: ondertussen is elke school wel al eens mede-slachtoffer geworden van de gevolgen van een verkeersongeval. Hoe je hiermee als leerkracht op school kan omgaan, is niet altijd vanzelfsprekend.

Een verkeersongeval doorbreekt het alledaagse. Het brengt ongeloof, angst, kwaadheid, verdriet en soms ook schuldgevoelens mee. Reacties zijn niet te voorspellen. Sommige kleuters reageren heviger dan andere. **De meeste reacties zijn normale reacties op een abnormale gebeurtenis.** Een eerste reactie zegt niet altijd iets over de ernst van de gebeurtenis of over de impact op het kind. Reacties geven aan dat het kind op de één of andere manier de gebeurtenis verwerkt. Hoe de verwerking gebeurt en hoelang ze duurt hangt van veel zaken af: hoe ernstig was het ongeval? Kende het kind het slachtoffer goed? Maakte het kind al eerder een ongeval mee? Toont het kind makkelijk emoties? Op welke manier toont het kind emoties? Heeft het kind een plaats waar het terecht kan met zijn gevoelens? ... Kinderen hebben het recht om op hun eigen tempo en manier een verkeersongeval te verwerken. Wees als leerkracht opmerkzaam voor het proces dat de kleuters doormaken. Probeer hun reacties te begrijpen en er voldoende ruimte voor te bieden, zonder daarin te overdrijven.

Na een schokkende gebeurtenis kan het gedrag van het kind gedurende een hele poos sterk veranderen. Dat is geen reden tot paniek. Het kind heeft iets ingrijpends meegemaakt. De meeste kinderen herstellen spontaan, mede dankzij de steun van een warme en begripvolle omgeving (de ouders, leerkracht, ...). **Vanaf wanneer moet je je dan zorgen maken?** Spijtig genoeg bestaan hiervoor geen vaste regels. Reken op je gezond verstand. Merk je dat de kleuter al langere tijd gedrag stelt dat je verontrust, dan doe je er goed aan dit door te geven aan de ouders. Je kan dan ook je directie verwittigen en contact opnemen met het CLB. **Tenslotte ben jij geen professioneel hulpverlener, therapeut of psycholoog.** Je staat niet alleen. Je kan terecht bij verschillende diensten en organisaties. Kijk zeker eens onder het deel 'Belangrijke en soms moeilijke thema's – Hulpverleningsaanbod' in deze kit. *Zeer belangrijk:* vertel de kleuter duidelijk dat jullie hulp zoeken in een moeilijke situatie, niet voor een moeilijk kind! Dat is belangrijk voor zijn of haar zelfbeeld.

Deze handleiding wil de impact niet dramatiseren, maar evenmin minimaliseren.

We willen je niet voorschrijven wat je wel en niet moet doen. Wel wil deze handleiding je aanknopingspunten en inspiratie bieden om met de kleuters uit je klas aan de slag te gaan tijdens en na deze moeilijke momenten.

Deze kit staat of valt met jou, de leerkracht die haar tot leven brengt. Er bestaan immers geen algemene wetten of regels die voor elke kleuter, elke klas, elke situatie gelden. Jij kent de kinderen uit je klas het best, en voelt beter dan wie ook aan waar ze nood aan hebben en wat ze aankunnen. In deze bundel vind je ideeën, achtergrond en tips die je hierbij helpen. Je hoeft daarbij niet altijd met de hele klas te werken. Het kan zijn dat sommige kleuters meer nood hebben dan andere om met het ongeval en de gevolgen bezig te zijn. Weet dat schijn soms bedriegt: sommige kinderen zijn er meer mee bezig dan ze laten merken.

Verwacht niet van jezelf dat je alles perfect aanvoelt en altijd juist reageert. Dat kan niemand. Weet dat een oprecht gebaar van zorg op zich al waardevol is. Door openheid te creëren om gevoelens te uiten en vragen bespreekbaar te maken, heb je al een erg grote stap gezet. Als je je onzeker voelt en twijfelt, overleg dan eens met je collega's of iemand die helemaal buiten de school staat. Dat kan je blik verruimen. Je kan ook altijd terecht bij het CLB. Deze dienst is er speciaal voor jou, in moeilijke situaties zoals na een verkeersongeval.

Met deze handleiding geven we je eerst enkele suggesties om rond het verkeersongeval zelf te werken. Daarna is ze onderverdeeld in verschillende thema's: iemand was getuige van een verkeersongeval, iemand is gewond of iemand is gestorven in een verkeersongeval. Onder elk thema lees je achtergrond, lessuggesties en boekentips. Achteraan vind je de weg naar aansluitende educatieve pakketten en boeken voor volwassenen. In de educatieve pakketten vind je nog meer uitgewerkt lesmateriaal over specifieke thema's. De boeken voor volwassenen bieden je meer achtergrond bij bepaalde onderwerpen.

We gaan er bij de lessuggesties vanuit dat ze gebruikt kunnen worden wanneer een kind uit de klas zelf slachtoffer werd, maar ook wanneer een kind de gevolgen van een verkeersongeval ondervindt waarvan een naaste slachtoffer werd.

SCHEMATISCH:

1.	Aan de slag na een verkeersongeval	5
	- Concrete lessuggesties	5
2.	Kind is getuige	7
	- Algemene achtergrond	7
	- Concrete lessuggesties	8
	- Welke kinderboeken zijn interessant?	11
3.	Kind is gewond	13
	- Algemene achtergrond	13
	- Hoe ervaren kinderen een ziekenhuisopname?	14
	- Concrete lessuggesties om het ziekenhuis te leren kennen	14
	- Suggesties om contact te houden met een kind dat lange tijd afwezig is	19
	- Concrete lessuggesties om te leren omgaan met een kind dat 'anders' is	20
	- Welke kinderboeken zijn interessant?	22
	- Wegwijs: werken rond ziekenhuis en anders zijn	25
4.	Iemand is gestorven	27
	- Algemene achtergrond	27
	- Waarmee hou je best rekening?	29
	- Concrete lessuggesties	30
	- Welke kinderboeken zijn interessant?	35
	- Wegwijs: werken rond rouw	37
5.	Communicatie met de ouders	41
6.	Behoeften van andere kinderen in het gezin	43
7.	Omgaan met je eigen gevoelens	47
8.	Welke hulpverleningsdiensten zijn er?	49
9.	Bijlagen	53

Om de lessuggesties leesbaar te houden, zullen we het kind dat slachtoffer werd van het ongeval een naam geven: Joves. Dat staat voor JONG VERkeersSlachtoffer.

Bron:

Kinderen helpen na een schokkende gebeurtenis. Praktische gids na een misdrijf of een plotseling overlijden, Slachtofferhulp – Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, Lannoo, Tielt

